

Nr 337

Av herrar **Andersson** i Örebro och **Nordgren**, om offentlig auktorisation av låssmeder.

(Lika lydande med motion nr 269 i Första kammaren)

Sedan lång tid gäller en vidsträckt näringsfrihet för svenska medborgare, innebärande att flertalet yrken och sysselsättningar inom bl. a. handel, hantverk och industri kan utövas utan hinder av legala restriktioner. Undantag från denna väsentliga grundprincip har stadgats i vissa sammanhang, där samhällets och medborgarnas intressen bedömts kräva särskilda garantier i fråga om näringsidkares utbildning, kvalitet på tillhandahållna varor och tjänster, offentlig kontroll och insyn i verksamheten m. m.

Sådana garantier har åstadkommits bl. a. genom speciallagstiftning med reglering av viss yrkesutövning och genom krav på auktorisation för vissa grupper av näringsidkare.

För låssmedsyrket gäller för närvarande inga restriktioner av detta slag. Den som så önskar kan när som helst etablera ett företag i branschen.

Enligt vår uppfattning måste detta förhållande betecknas som starkt otillfredsställande.

I låssmedernas arbetsuppgifter ingår bl. a. installation av lås och låsanordningar i lägenheter och fastigheter, reparation av lås och låsstycken, nyckeltillverkning, rådgivning till allmänheten i lås- och skyddsfrågor etc.

Allmänheten kan i detta sammanhang ställa berättigade krav på att vederbörande yrkesutövare besitter erforderliga tekniska kunskaper samt att uppdraget icke missbrukas i brottsliga syften. Om garantier härför saknas, kan följden bli att installation av lås sker på otillfredsställande sätt, varigenom inbrott underlättas, eller att den anlitate låssmeden själv vidtager åtgärder i avsikt att vid ett senare tillfälle bereda sig tillträde till en eller flera lägenheter.

Bristen på offentlig kontroll av företag och företagare inom låssmedsyrket kan således medföra en otillfredsställande begränsning av medborgarnas skydd för personlig säkerhet och privat egendom. Under senare år har vid några tillfällen förekommit att personer i låssmedsföretag missbrukat allmänhetens förtroende och utnyttjat nyckelkopior och huvudnycklar för inbrott och annan brottslig verksamhet. Genom en effektiv kontroll av i branschen sysselsatt personal, inriktad främst på vederbörandes tidigare laglydnad och levnadsförhållanden, torde sådana företeelser i väsentlig

utsträckning kunna förebyggas. Också krav på hög yrkesteknisk standard skulle av allt att döma medföra en utveckling i denna riktning. Starka skäl synes därför tala för att medborgarnas intressen i förevarande sammanhang tillgodoses genom någon form av kontroll av företag och företagare inom låssmedsyrket.

Sveriges låssmedsmästares riksförbund bildades år 1955 med syfte att verka för upprätthållande av en yrkesskicklig kår av låssmeder, väl ägnade att uppfylla allmänhetens berättigade krav på redbarhet och pålitlighet. Förbundet är en sammanslutning av självständiga företagare inom branschen och har för närvarande ca femtio medlemmar i olika delar av landet. Utanför sammanslutningen står ca femtio företagare. Såsom medlem kan enligt förbundets stadgar, 3 §, antagas varje självständig företagare som bedriver låssmedsverksamhet och besitter för yrkesutövningen erforderlig skicklighet och erfarenhet samt gjort sig känd för redbarhet.

Medlemsansökande företagare har tidigare ålagts att styrka sin redbarhet genom företeende av s. k. vandelsintyg.

Genom nya riktlinjer för den allmänna brottsregistreringen har emellertid användningen av vandelsintyg starkt beskurits i samband med lagstiftning år 1965 om polisregister m. m. Reformen föranleddes i detta stycke främst av att den önskvärda återanpassningen i samhället av personer med tidigare brottslig verksamhet och dylikt icke borde motverkas genom principiellt omotiverade krav på strafflöshet för erhållande av olika anställningar i offentlig eller privat verksamhet. Mot denna väsentliga grundprincip i modern kriminalvård har vi självfallet intet att erinra.

Trots detta måste konstateras att vissa sysselsättningar har sådan karaktär att personer med brottslig »belastning» först efter en viss tids ådagalagd redbarhet bör anförtros dylika arbetsuppgifter. Till denna kategori av sysselsättningar bör utan tvekan hänföras yrken där vederbörande yrkesutövare direkt eller indirekt ansvarar för betydande förmögenhetsvärden.

Kontakter mellan allmänheten och företrädare för dessa yrken bygger på ett förtroende hos medborgarna för den pålitlighet och redbarhet som vederbörande yrkesutövare förväntas representera.

Ett upprätthållande av detta förtroende kan betraktas som ett starkt allmänt intresse. I allmänhet har detta möjliggjorts genom en mer eller mindre omfattande offentlig eller privat undersökning av vederbörandes personliga förhållanden i samband med nyanställningar eller påbörjande av självständig yrkesutövning. En sådan kontroll är också motiverad av hänsyn till de människor som tidigare begått brott av mera allvarlig beskaffenhet. En lämplig återanpassning till ett normalt samhällsliv förutsätter ofta att möjligheterna till förnyad brottslig verksamhet såvitt möjligt begränsas.

I sammanhanget bör nämnas att möjligheterna att omedelbart uppdaga och avslöja ett eventuellt brottsligt förfarande är särskilt små i fråga om låssmedernas verksamhet. Nyckelkopior och huvudnycklar kan med största

lätthet undangömmas och nytillverkas av den enskilde låssmeden för att senare utnyttjas i brottslig verksamhet kanske först sedan flera år förflutit. Sambandet mellan ett eventuellt brott och byte eller reparation av lås några år tidigare låter sig då svårigen fastslås.

Under 1967 års riksdag behandlades i första lagutskottets utlåtande nr 51 två motioner, nr 117 i första och nr 152 i andra kammaren, med anhållan om förslag i syfte att bereda ökade möjligheter till noggrann prövning och auktorisation av yrkesutövare inom låssmedsyrket. Tillfälle att inkomma med yttrande över motionerna hade beretts kriminalvårdsstyrelsen, rikspolisstyrelsen, överståthållarämbetet, Sveriges hantverks- och industriorganisation och Stockholms handelskammare. Samtliga remissorgan uttalade sig för att någon form av auktorisation för yrkesutövare inom låssmedsbranschen skulle förekomma.

Enligt vår mening föreligger således starka skäl för någon form av offentlig kontroll av yrkesutövare inom låssmedsbranschen. Sådan kontroll synes företrädesvis böra anordnas såsom auktorisation av låssmeder vilka uppfyller vissa krav i fråga om tidigare redbarhet och yrkestekniska kunskaper. Väsentligt i sammanhanget synes vara dels att det auktoriserande organet åtnjuter ett betydande allmänt förtroende, dels att den undersökning som föregår auktorisationen i varje särskilt fall har sådan omfattning att en effektiv kontroll upprätthålles. I princip torde dock auktorisationen kunna handhas av både myndigheter och privata institutioner.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av frågan om offentlig auktorisation av verksamheten inom låssmedsbranschen.

Stockholm den 24 januari 1968

Sven G. Andersson (fp)

Hans Nordgren (h)

Nr 338

Av herrar *Berndtsson* och *Werbros*, angående ansvar för skada i samband med kontroll av motorfordon.

(Lika lydande med motion nr 270 i Första kammaren)

Stockholm den 24 januari 1968

Henry Berndtsson (fp)

W. Werbro (fp)
